

Zneužívání dětí v online prostředí ve státech Visegrádské čtyřky

Srovnávací analýza

2026

Financováno organizací

INSTITUT
PRO POLITIKU
A SPOLEČNOST

Obsah

I. O výzkumném projektu	3
1. Vymezení problému	3
2. Cíle výzkumu	4
3. Výzkumné otázky	5
4. Metodologie	5
II. Relevantní sociologické charakteristiky	6
III. Výskyt online zneužívání	17
IV. Postoje k vyhledávání pomoci a institucím poskytujícím pomoc	20
V. Shrnutí	26

I. O výzkumném projektu

1. Vymezení problému

Podle údajů Europolu pochází většina dětských obětí sexuálního vykořisťování v Evropě ze zemí Visegrádské čtyřky (V4), přičemž zvláště výrazně je zastoupeno Maďarsko. Děti jsou obchodovány a sexuálně vykořisťovány jak místními či regionálními zločineckými sítěmi, tak i vlastními rodinnými příslušníky. Nábor obětí zpravidla zahrnuje také online prvky, jako je vyhledávání potenciálních obětí, navazování kontaktu za účelem zneužití (grooming) nebo organizace trestné činnosti. Obchodování s dětmi a online sexuální zneužívání a vykořisťování dětí (CSEA) jsou vzájemně propojené jevy a opakovaná viktimizace, tedy opětovná traumatizace dítěte, je mezi oběťmi poměrně běžná.

Podle průzkumu Eurobarometr z roku 2023 s názvem „Ochrana dětí před online sexuálním zneužíváním“ si obyvatelé zemí V4 uvědomují, že děti čelí v online prostředí stále větším rizikům (90–94 % respondentů). Výrazně méně lidí si však uvědomuje skutečný rozsah online sexuálního zneužívání a vykořisťování dětí (50–68 %). Problematika online CSEA je stále nedostatečně pochopena nejen širokou veřejností, ale významné nedostatky ve znalostech přetrvávají také mezi odborníky a institucemi. Ve státech V4 představuje závažný problém zejména absence specializovaných mechanismů pro oznamování případů online CSEA a nedostatečně rozvinutý systém podpory obětí, což nejvíce dopadá na zvláště zranitelné děti. Tento jev je navíc umocněn hlubokým nedostatkem informovanosti a vysokou mírou latentnosti, tedy velkým množstvím případů, které zůstávají neodhaleny.

Podle příslušných národních zpráv organizace ECPAT patří mezi hlavní rizikové faktory sexuálního vykořisťování dětí chudoba, nízký věk (do 14 let), vysídlení nebo nucené přemístění, pohlaví, příslušnost k sexuální menšině, příslušnost k etnické menšině (Romové), užívání návykových látek a předchozí zkušenost s viktimizací. Situaci dále zhoršuje skutečnost, že ve státech V4 se v politickém diskurzu stále

častěji objevuje populismus a politicky motivované útoky vůči sexuálním a genderovým menšinám i romské komunitě. To dále zvyšuje zranitelnost dotčených dětí, zejména chlapců.

Výzkum Evropského parlamentu z roku 2024 upozorňuje, že přestože povinnosti vyplývající z článku 19 Úmluvy OSN o právech dítěte – včetně ochrany dětí před všemi formami násilí, včetně zneužívání v online prostředí – platí pro všechny členské státy, národní legislativa i její praktické uplatňování ve státech V4 výrazně zaostávají za západoevropskými zeměmi. Ochrana dětí ze sexuálních a etnických menšin před diskriminací je v zemích V4 méně rozvinutá a využívání právních nástrojů, jako jsou směrnice 2011/93/EU, GDPR nebo NIS 2, je často neúplné nebo nedostatečně koordinované. To zvyšuje riziko online zneužívání dětí.

Ve stínu probíhajícího válečného konfliktu v Evropě a v atmosféře stále více polarizované politické i veřejné debaty, která je často provázena verbální agresí, roste – jak již upozornila Zpráva WHO o násilí z roku 2002 – riziko, že se děti stanou obětmi násilí jak v online, tak v offline prostředí.

S ohledem na současnou situaci v zemích V4 je proto nezbytné urychleně zavádět cílené advokační programy založené na ověřených datech, které budou předcházet online sexuálnímu zneužívání a vykořisťování dětí. Tyto programy by měly vycházet z komplexního přístupu a věnovat zvláštní pozornost potřebám a zkušenostem nejzranitelnějších skupin dětí.

2. Cíle výzkumu

V rámci projektu Seeing the Unseen realizovala organizace Republikon primární výzkum ve všech zemích Visegrádské čtyřky s cílem poskytnout ucelený obraz o rozsahu a povaze digitálních hrozeb, kterým děti čelí. Výsledky mají přispět k přijetí koordinovaných opatření na národní, regionální i mezinárodní úrovni.

Přestože je obecně uznáváno, že zkušenosti dětí jsou stále více utvářeny jejich interakcemi s digitálními technologiemi, stále chybí dostatek spolehlivých, srovnatelných a komplexních dat, která by umožnila důkladně porozumět tomu, jak děti digitální prostředí prožívají. Nedostatek kvalitních údajů zároveň ztěžuje identifikaci, měření a pochopení rizik spojených s technologiemi i odhalování skutečného rozsahu a povahy způsobených škod. V důsledku toho je obtížnější zneužívání a vykořisťování dětí předcházet, včas je odhalovat a účinně na ně reagovat. Právě tuto mezeru si klade za cíl zaplnit náš projekt a kvantitativní výzkum realizovaný v jeho rámci.

3. Výzkumné otázky

Výzkum realizovaný ve státech Visegrádské čtyřky se zaměřuje na řadu aspektů souvisejících se zneužíváním dětí v online prostředí. Lze však vymezit několik klíčových výzkumných otázek, na které tato zpráva hledá odpovědi:

1. Jaká je kvalita života a úroveň digitální pohody mladých lidí ve sledovaných zemích?
2. Jak rozšířené je online zneužívání dětí?
3. Jaké postoje a zkušenosti mají mladí lidé s vyhledáváním pomoci?
4. Jaké rozdíly lze v těchto oblastech pozorovat mezi jednotlivými zeměmi?

4. Metodologie

V rámci projektu byly realizovány čtyři kvantitativní dotazníková šetření, vždy jedno v každé ze zemí Visegrádské čtyřky – v Maďarsku, na Slovensku, v České republice a v Polsku. Ve všech zemích byl použit standardizovaný dotazník, který se lišil pouze v několika otázkách přizpůsobených národnímu kontextu.

Sběr dat probíhal formou osobních rozhovorů s využitím metody CAPI (Computer-Assisted Personal Interviewing) a náhodného výběru adres. V Maďarsku, na Slovensku

a v České republice se výzkumu zúčastnilo 1 000 respondentů, zatímco v Polsku činil výzkumný soubor 800 respondentů. Cílovou skupinu tvořili obyvatelé zemí V4 ve věku 18 až 25 let. Sběr dat proběhl během léta 2025, přičemž časový odstup mezi jednotlivými zeměmi nepřesáhl jeden měsíc. Maximální statistická odchylka činí $\pm 3,5 \%$, v případě Polska $\pm 4 \%$.

Celý výzkum byl realizován s důrazem na trauma senzitivní přístup. Ten zahrnoval specializované školení tazatelů a supervizorů, možnost využití krizové linky v rodném jazyce respondentů, zapracování připomínek poradních skupin složených z dětí, odborníků i osob s vlastní zkušeností se zneužíváním při tvorbě dotazníku a také jeho předběžné testování prostřednictvím kvalitativních diskusí se studenty vysokých škol.

Ve slovenském vzorku byl zastoupen vyšší podíl zranitelných skupin respondentů, zejména mladých lidí vyrůstajících v ústavní péči, a naopak nižší podíl osob vychovávaných vlastními rodiči. Tato skutečnost se promítá také do míry jejich zkušeností se zneužíváním. Předkládaná analýza porovnává výsledky získané ve všech zemích Visegrádské čtyřky.

II. Relevantní sociologické charakteristiky

Digitální kultura a způsob výchovy významně ovlivňují zkušenosti mladých lidí s používáním internetu. Proto analýzu začínáme představením proměnných souvisejících s digitální kulturou.

Pro země Visegrádské čtyřky je obecně typické, že většina dětí využívá internet za určité míry dohledu nebo omezení. Nejprísnejší jsou v tomto ohledu maďarští rodiče a pečující osoby – přibližně čtvrtina z nich svým dětem přístup k internetu výrazně omezovala a další přibližně polovina uplatňovala mírnější pravidla či omezení.

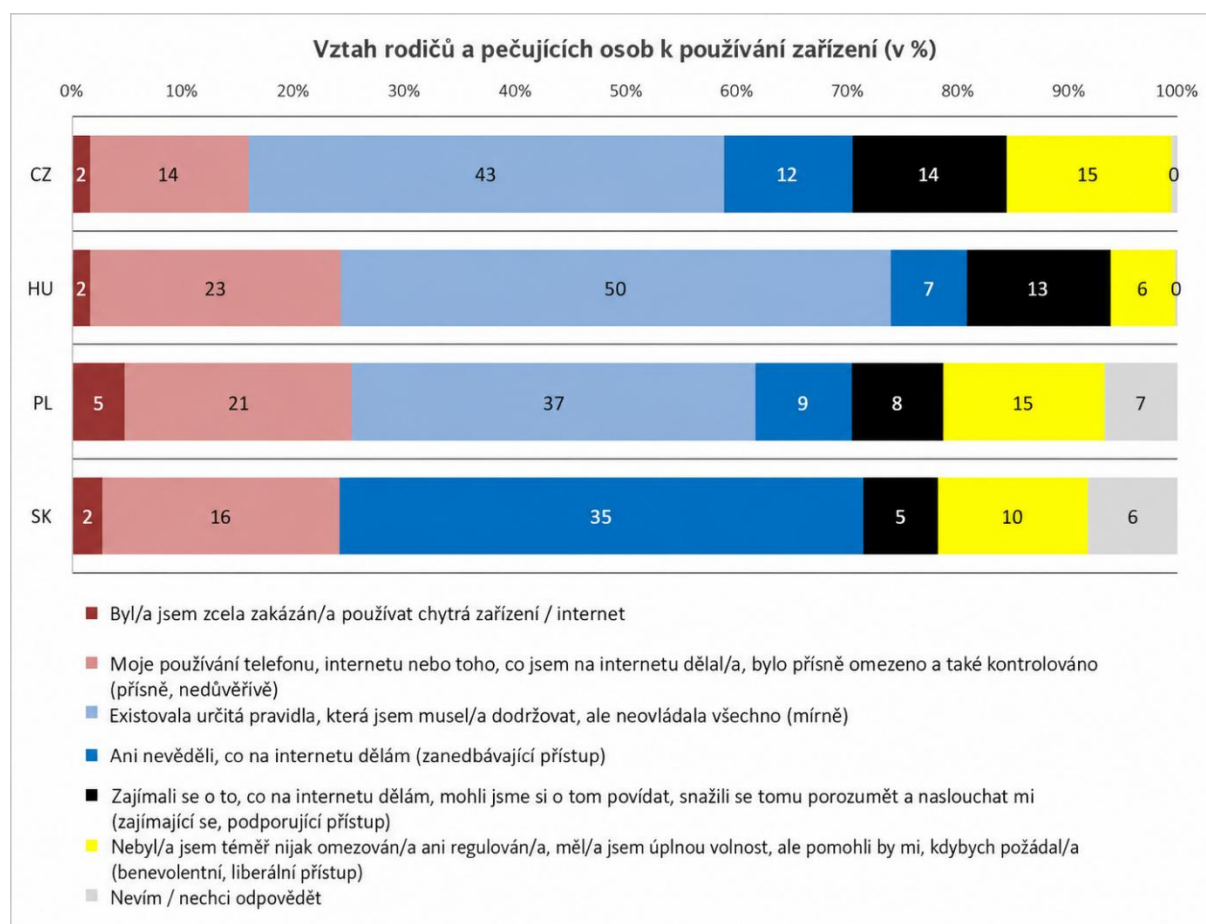
Naopak nejbenevolentnější přístup vykazovali rodiče v České republice. Přísná omezení zavedlo 16 % z nich a dalších 43 % uplatňovalo mírnější pravidla.

Domácnosti, ve kterých existovala určitá forma regulace používání internetu, tak sice stále převažovaly, jejich podíl však byl nižší a samotná pravidla byla méně přísná než v Maďarsku.

V Polsku uplatňovala přísná omezení rovněž přibližně čtvrtina rodičů, avšak pouze 37 % z nich stanovovalo mírnější pravidla. Ve srovnání s Maďarskem zde bylo výrazně více domácností, v nichž používání internetu nebylo nijak regulováno.

Nejméně dohledu a regulace uváděli mladí lidé na Slovensku. Podle jejich odpovědí 35 % pečujících osob vůbec nevědělo, jaké aktivity děti na internetu vykonávají.

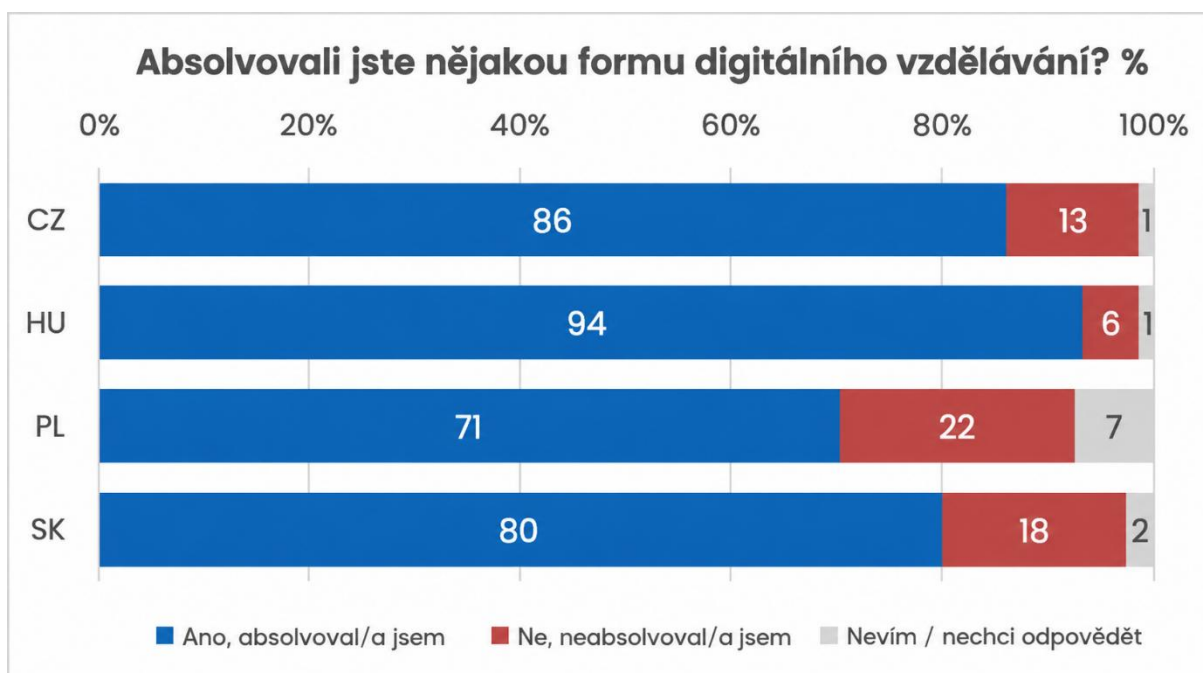
Obrázek 1: Přístup rodičů a pečujících osob k používání internetu a digitálních zařízení v dětství (%).

Mladí lidé ve všech zemích Visegrádské čtyřky se ve většině případů setkali s nějakou formou digitálního vzdělávání. V Maďarsku to platí téměř pro všechny respondenty, ať už prostřednictvím školní výuky, přednášek externích odborníků nebo jiných

vzdělávacích aktivit. Nejmenší přístup ke vzdělávání zaměřenému na digitální bezpečnost a digitální pohodu měli mladí lidé v Polsku. Přesto i zde uvedlo 71 % respondentů, že se s tímto typem vzdělávání setkala.

Obrázek 2: Podíl respondentů, kteří absolvovali vzdělávání v oblasti digitální bezpečnosti a digitální pohody (%).

V posledních letech se doba, kterou lidé tráví před obrazovkami, výrazně prodloužila. Přestože má tento trend obzvláště významný dopad na vývoj dětí, čas strávený používáním digitálních zařízení se s věkem dále zvyšuje a v dospělosti dosahuje hodnot, které lze považovat za alarmující.

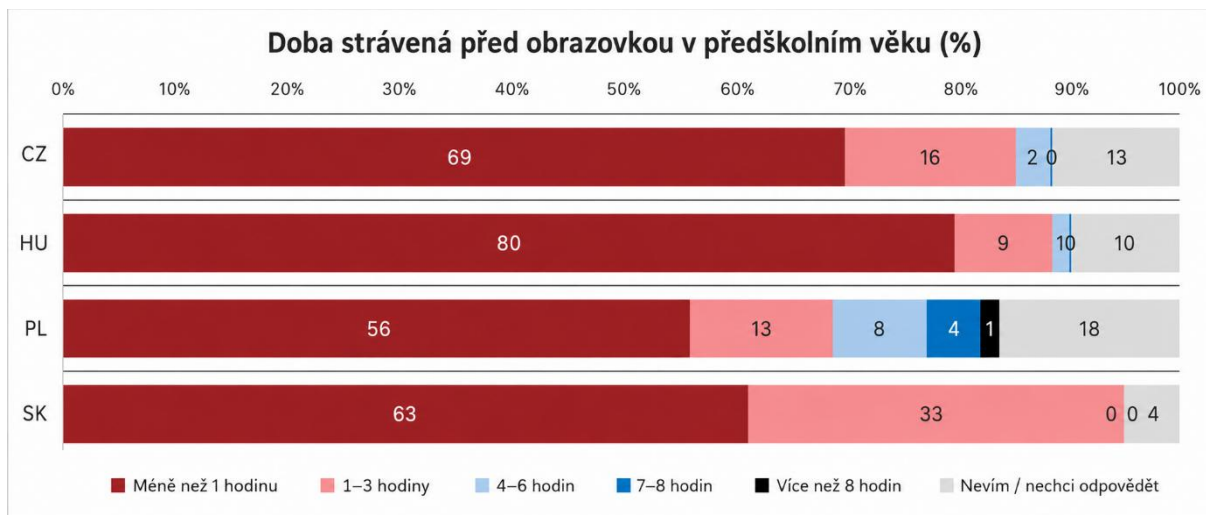
Tento trend je patrný i ve všech sledovaných zemích. Ve věku 18 let tráví většina mladých lidí před obrazovkou více než čtyři hodiny denně a významná část respondentů používá digitální zařízení sedm a více hodin denně.

Respondenti z Polska vykazují ve všech věkových skupinách výrazně vyšší dobu strávenou před obrazovkou než jejich vrstevníci z České republiky, Maďarska a Slovenska. Do 14 let věku tráví před obrazovkami nejméně času maďarští

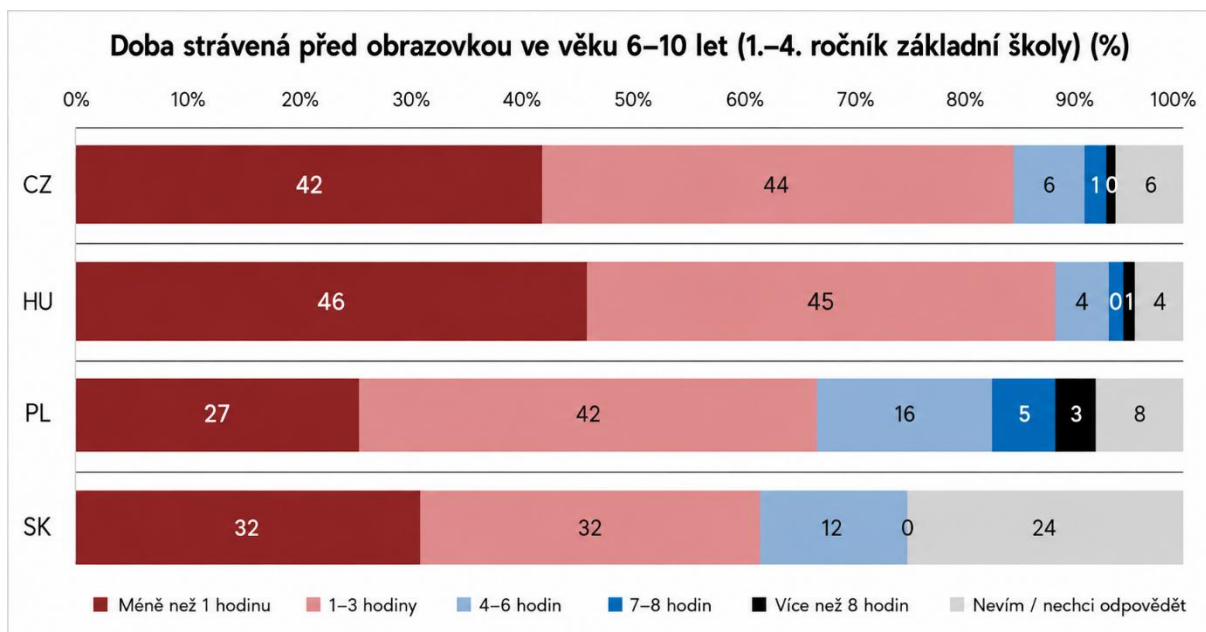
respondenti, zatímco od 15 let jsou nejnižší hodnoty zaznamenány u respondentů z České republiky.

Obrázky 3–7: Doba strávená před obrazovkou v jednotlivých etapách života (%).

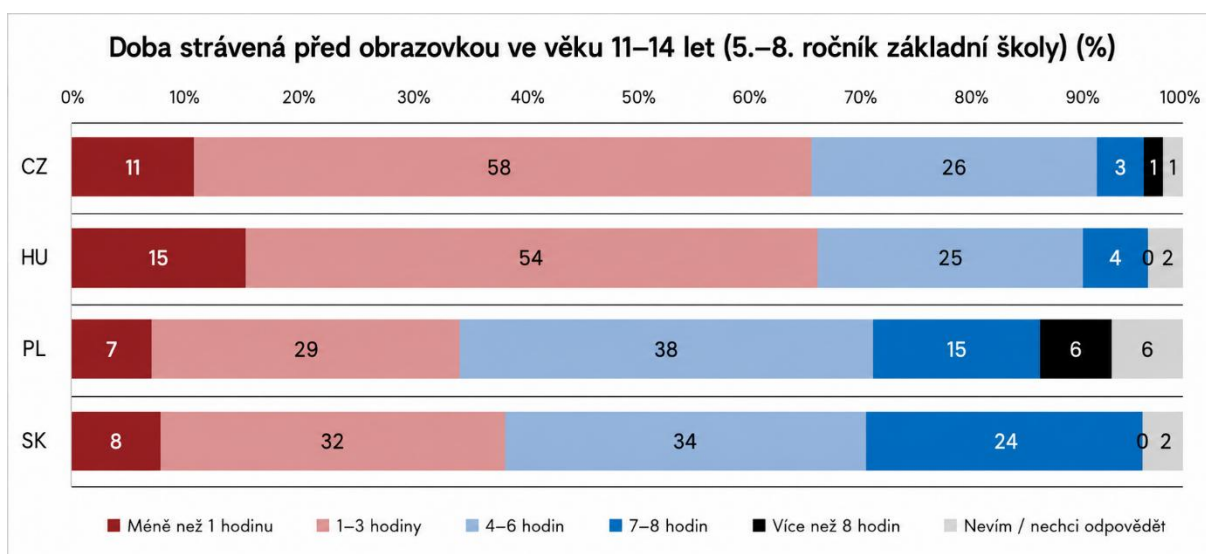
Obrázek 3:

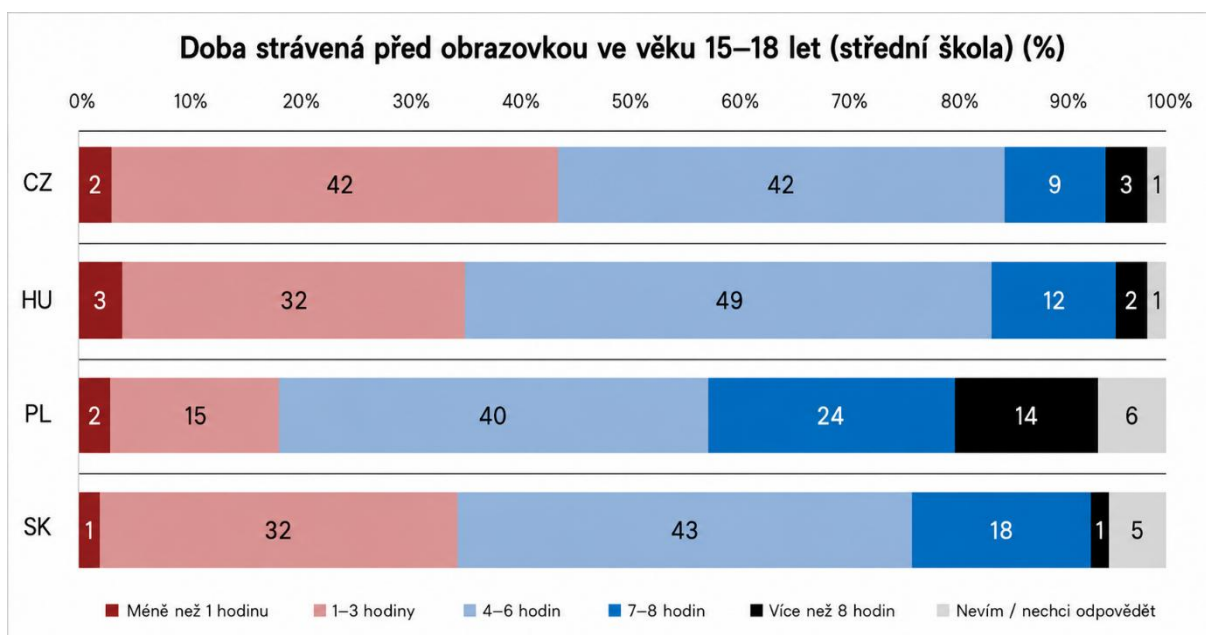
Obrázek 4:

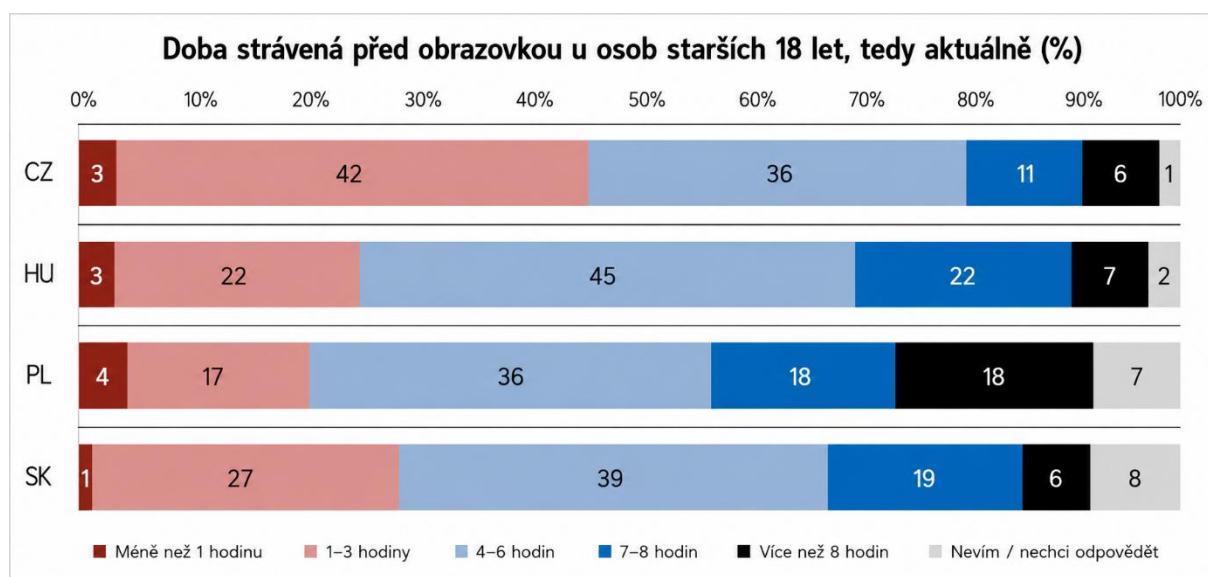
Obrázek 5:

Obrázek 6:

Obrázek 7:

Mezi mladými lidmi v Polsku tráví před obrazovkou více než osm hodin denně až 18 % respondentů, což je přibližně trojnásobek podílu zaznamenaného v ostatních zemích Visegrádské čtyřky.

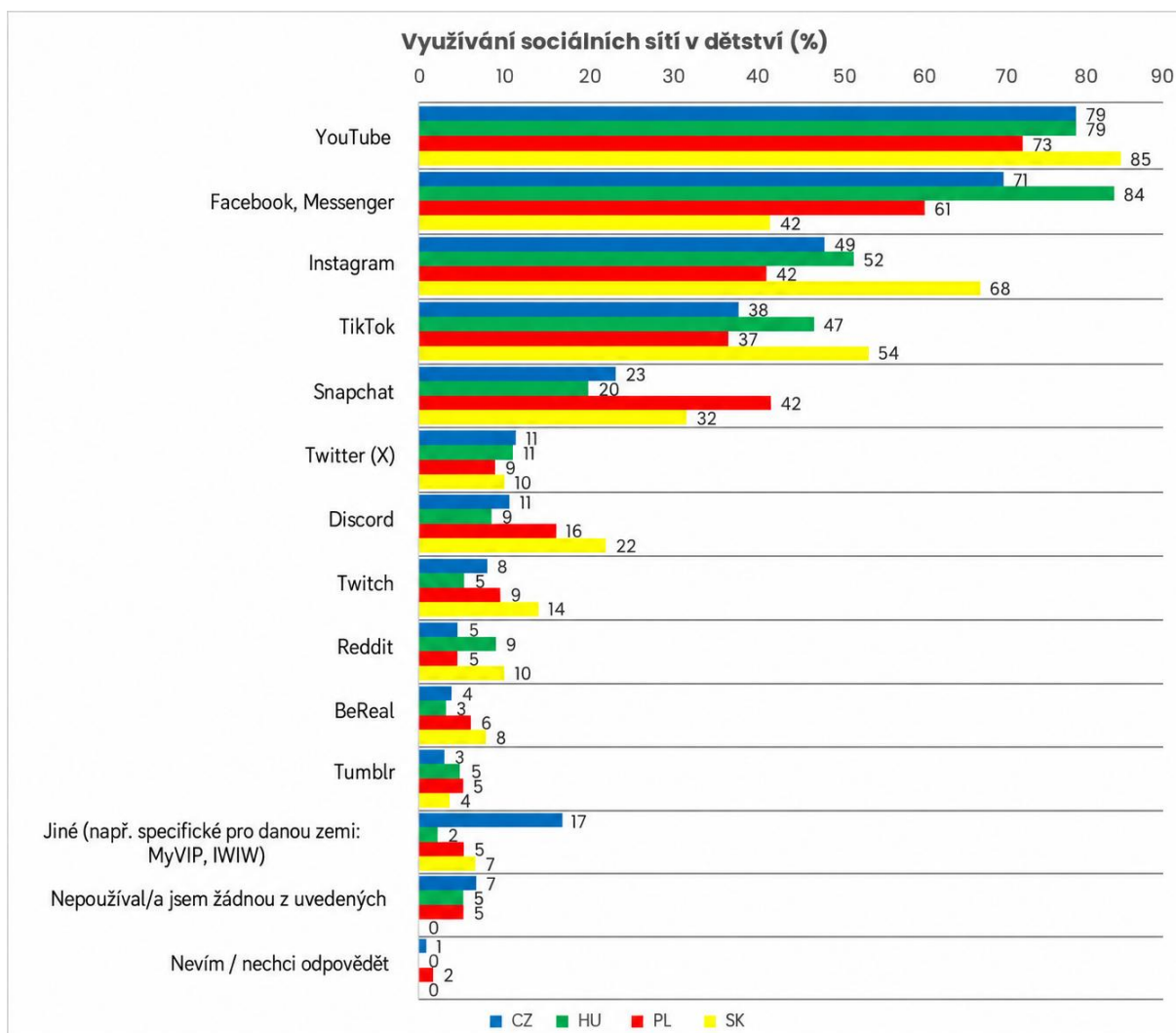
Obrázek 8: Nejčastější účely používání internetu mezi mladými lidmi ve věku 14–18 let (%).

Účel používání internetu (TOP 3)				
	CZ	HU	PL	SK
1.	Filmy, seriály, hudba	Zůstávat v kontaktu	Zůstávat v kontaktu	Filmy, seriály, hudba
2.	Zůstávat v kontaktu	Vyhledávání informací	Vyhledávání informací	Zůstávat v kontaktu
3.	Vyhledávání informací	Filmy, seriály, hudba	Online hraní her	Vyhledávání informací

Nejvíce času na internetu tráví mladí lidé sledováním filmů a seriálů, poslechem hudby, komunikací s ostatními prostřednictvím online platformy a vyhledáváním informací. U polských respondentů se mezi tři nejčastější online aktivity zařadilo také

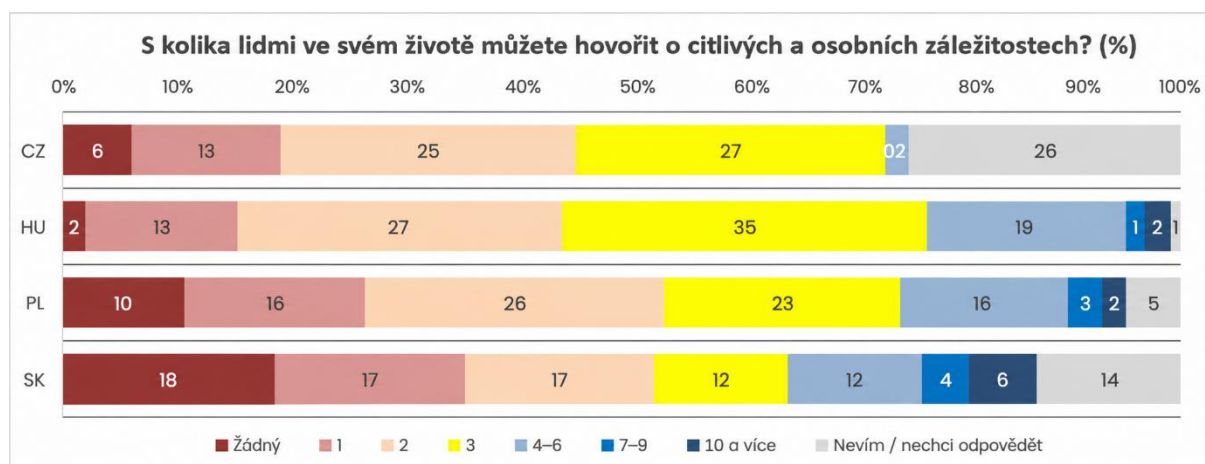
online hraní počítačových her a e-sport, které bylo oblíbené i mezi mladými lidmi v ostatních sledovaných zemích, avšak nedostalo se zde mezi tři nejčastější způsoby využívání internetu.

Obrázek 9: Využívání sociálních sítí v dětství (%).

Mezi nepoužívanější sociální sítě v období dětství respondentů patřily YouTube, Facebook (včetně aplikace Messenger), Instagram a TikTok. Nejvyšší míru využívání těchto platforem vykazovali respondenti ze Slovenska, s výjimkou Facebooku, který byl nejoblíbenější mezi respondenty z Maďarska. V Polsku se výrazně odlišovala obliba aplikace Snapchat, kterou během dětství používalo 42 % respondentů.

Obrázek 10: Počet osob, kterým se mohou respondenti svěřit (%).

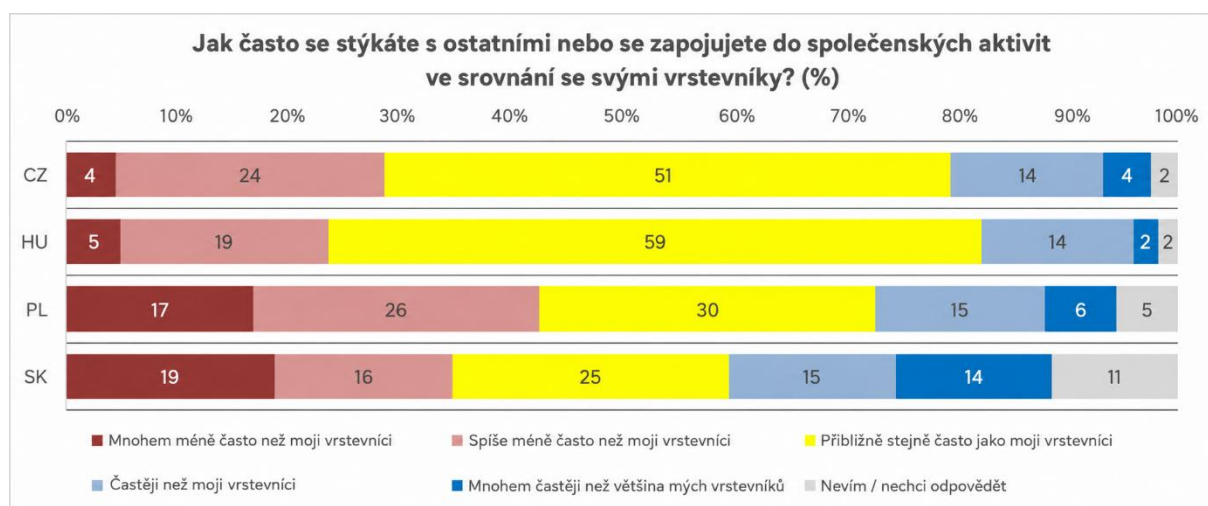

Při pohledu mimo digitální prostředí a na mezilidské vztahy v reálném životě měli nejrozsáhlejší osobní sociální síť respondenti z Maďarska. Téměř čtvrtina z nich uvedla, že má čtyři nebo více lidí, kterým se může svěřit. Nejvyšší podíl respondentů, kteří měli nanejvýš jednu takovou osobu, byl na Slovensku, kde tuto možnost uvedlo 35 % dotázaných. V Maďarsku činil tento podíl 15 %, v České republice 19 % a v Polsku poměrně vysokých 26 %.

Na Slovensku byl zároveň relativně vysoký i podíl respondentů, kteří uvedli, že mají sedm a více blízkých osob, kterým důvěřují (10 %). Obecně lze říci, že ve třech ze čtyř sledovaných zemí má většina mladých lidí dvě až tři osoby, se kterými mohou hovořit o čemkoli. Situace na Slovensku je však výrazně polarizovanější – vedle početné skupiny mladých lidí, které lze označit za osamělé, zde existuje také menší skupina mimořádně společensky aktivních respondentů.

Tato zjištění odpovídají také tomu, jak často se respondenti účastní společenských aktivit. Nejnižší míru společenského života vykazali respondenti z Polska – 43 % z nich uvedlo, že se stýkají s ostatními méně často než jejich vrstevníci. Na Slovensku to bylo 35 %, v České republice 28 % a v Maďarsku 24 %. Podíl mimořádně společensky aktivních respondentů byl podobný v České republice, Polsku i Maďarsku, zatímco na Slovensku tvořili přibližně 30 % respondentů. I v tomto případě se tak potvrzuje výraznější polarizace slovenského souboru.

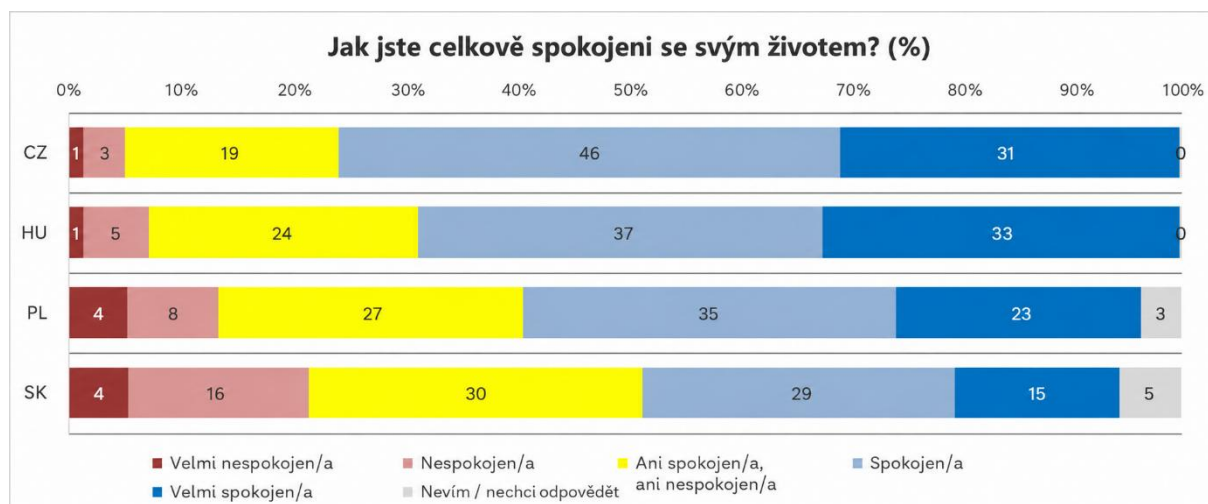
Obrázek 11: Míra společenského života respondentů (%).

Mladí lidé v České republice vykazovali nejvyšší spokojenost se svým životem – spokojenost vyjádřilo 77 % respondentů. V Maďarsku uvedlo, že jsou se svým životem spokojeni, 70 % respondentů, v Polsku to bylo pouze 58 % a na Slovensku tvořili spokojení respondenti menšinu, konkrétně 44 %.

Vzhledem k tomu, že ve slovenském výzkumném souboru byli nadprůměrně zastoupeni respondenti z ohrožených skupin, není tento výsledek překvapivý. Subjektivní životní spokojenost je totiž významně ovlivněna sociálním zázemím jednotlivce.

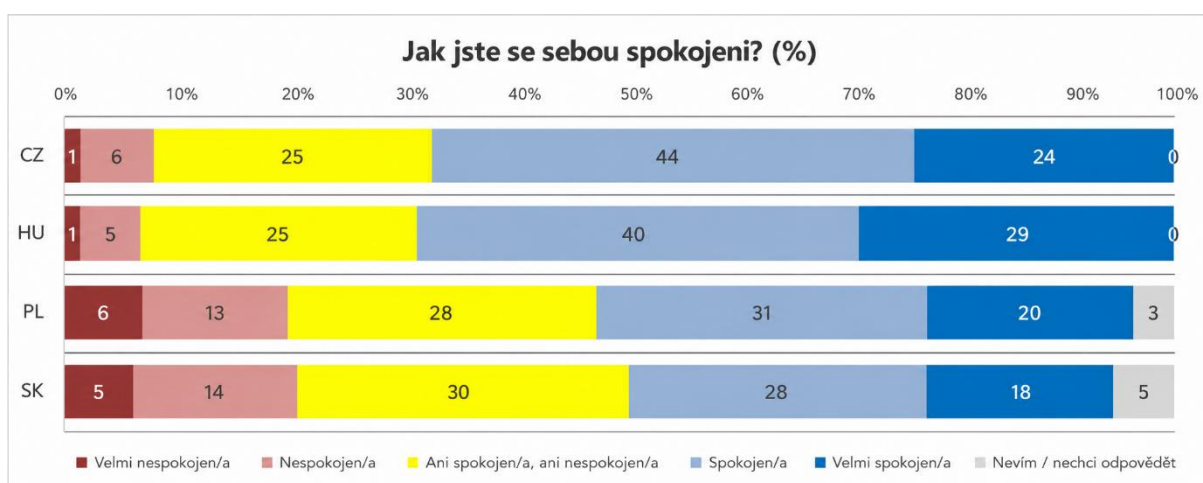
Obrázek 12: Celková spokojenost se životem (%).

Sebehodnocení respondentů bylo nejpozitivnější v Maďarsku, kde bylo se sebou 29 % velmi spokojeno a dalších 40 % spíše spokojeno. Velmi podobná situace byla i v České republice, kde uvedlo, že je se sebou 24 % velmi spokojeno a 44 % spíše spokojeno.

Hůře si v tomto ohledu vedli respondenti ze Slovenska a Polska. Pouze 18–20 % z nich uvedlo, že jsou se sebou velmi spokojeni, a 28–31 % bylo spíše spokojeno. To znamená, že na každého respondenta, který je se sebou spokojen, připadá přibližně jeden respondent, který spokojen není.

Obrázek 13: Spokojenost respondentů se sebou samými (%).

Na základě výše uvedených údajů lze konstatovat, že z hlediska duševního zdraví a digitální rovnováhy vykazuje Polsko známky zaostávání. Mladí lidé v Polsku uvádějí ve srovnání se svými vrstevníky z České republiky a Maďarska delší dobu strávenou před obrazovkami, méně aktivní společenský život a nižší míru životní spokojenosti.

V případě Slovenska jsou výsledky obdobné, nebo dokonce ještě méně příznivé, což je částečně dáno složením výzkumného souboru. Právě na Slovensku byl totiž nejnižší podíl respondentů, kteří vyrůstali v péči svých rodičů. O to znepokojivější je skutečnost, že polští respondenti dosahují z hlediska duševní pohody a digitální rovnováhy podobných výsledků jako slovenský soubor, přestože jejich rodinné zázemí se mnohem více podobá situaci mladých lidí v České republice a Maďarsku.

Obrázek 14: Míra tolerance vůči zneužívání (průměrné hodnoty).

Jak přijatelné, jak tolerovatelné je následující chování? (1–7 škála, průměr)				
	CZ	HU	PL	SK
Fyzický kontakt mezi cizími lidmi	4,0	2,3	2,3	2,6
Komentování pod fotkou spolužáka/spolužačky "jsi sexy"	3,8	2,2	3,2	3,0
Spánek ve stejné posteli na prvním rande	3,7	2,2	3,3	3,3
Učitel diskutující o politice během výuky	2,9	2,1	3,1	3,3

Lhaní na rande, aby druhá osoba působila atraktivněji	2,8	1,9	2,3	2,6
Hodnocení členů komunity na základě vzhledu	2,7	1,7	2,5	2,7
Plácnutí po zadku bez souhlasu	2,7	1,8	2,2	2,6
Zveřejnění fotky spolužáka/spolužačky bez jeho/jejího souhlasu	2,7	1,6	2,0	2,0
Ztrapňování někoho kvůli jeho politickému názoru	2,7	1,4	2,5	2,2
Žertování o něčí sexuální orientaci	2,6	1,5	2,5	2,4
Plácnutí někoho do obličeje	2,5	2,0	2,4	NA
Snášení negativních komentářů o vzhledu někoho jiného	2,5	1,6	2,2	2,8
Zveřejnění soukromých zpráv bez souhlasu	2,2	1,4	2,0	1,9
Sdílení osobních informací o známém online (např. kde bydlí)	2,2	1,5	1,8	2,5
Mluvení s někým pomocí falešného profilu	2,2	1,7	2,3	2,1
Sdílení sexuálně explicitního obrázku jiné osoby bez jejího souhlasu, např. mezi přáteli	1,9	1,4	2,1	2,4
Úprava něčí fotky s cílem učinit ji sexuálně vyzývavou	1,7	1,3	1,8	1,9
Poslání nevyžádaného videa s násilným nebo vyhrožujícím obsahem	1,7	1,3	1,9	2,1
Získání si důvěry někoho, abyste toho mohli využít ve svůj prospěch	1,7	1,3	2,1	2,0
Vytvoření falešného profilu s použitím jména a fotky známého	1,7	1,4	2,0	2,6
Poslání nahé nebo intimní fotky bez souhlasu	1,5	1,3	1,9	2,1
Nutit někoho sdílet sexuální obsah o sobě	1,4	1,2	1,7	2,5
Vyhrožování zabitím někoho online	1,3	1,3	1,8	2,6

Sociokulturní prostředí ovlivňuje také to, jaké chování považujeme za přijatelné a jaké nikoli. V rámci výzkumu byli mladí respondenti požádáni, aby vyjádřili svůj názor na řadu problematických forem chování a ohodnotili, nakolik je považují za přijatelné. Jednotlivé situace hodnotili na škále od 1 do 7 podle míry, do jaké pro ně bylo dané chování akceptovatelné.

Za nejméně přijatelné respondenti označili různé formy sexuálního obtěžování, vyhrožování smrtí a vydávání se za jinou osobu. Mladí lidé v Maďarsku ve věku 18–25 let vykazovali nejnižší míru tolerance vůči uvedeným typům chování, což znamená, že měli nejnižší práh tolerance vůči zneužívání. Respondenti z ostatních tří zemí byli k těmto antisociálním projevům tolerantnější, přičemž nejvyšší práh tolerance vůči zneužívání vykazovali mladí lidé na Slovensku, což odpovídá očekávanému trendu.

Analýza maďarských dat ukázala, že vyšší práh tolerance vůči zneužívání zvyšuje riziko, že se člověk stane obětí zneužívání. Výsledky ze Slovenska tento závěr potvrzují, protože právě zde byly zaznamenány jak vysoký práh tolerance vůči zneužívání, tak vysoká míra zkušeností se zneužíváním.

III. Výskyt online zneužívání

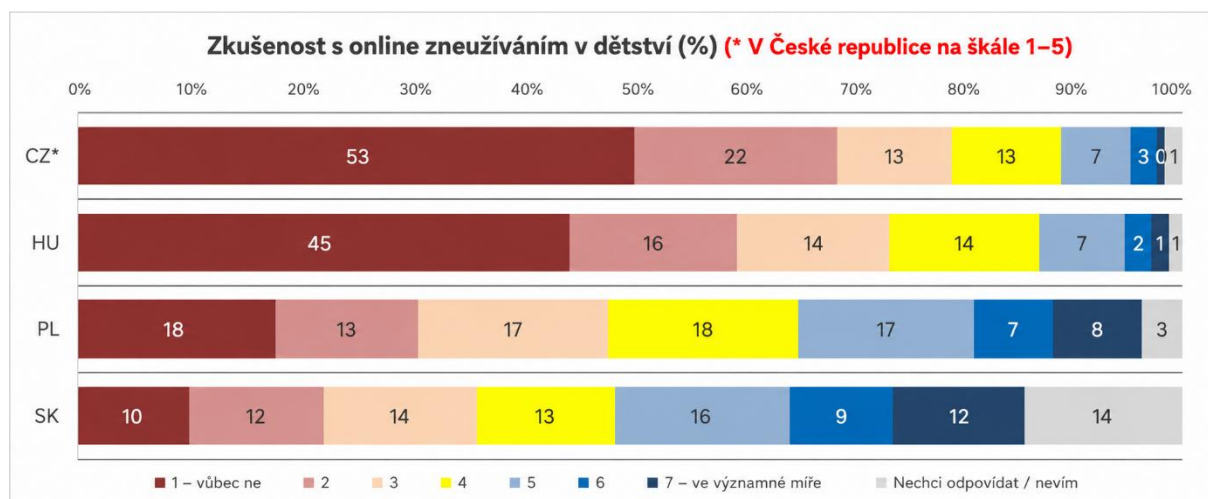
V souladu se zjištěními týkajícími se duševního zdraví byl podíl respondentů, kteří se setkali s online zneužíváním, vyšší v Polsku a zejména na Slovensku než ve zbývajících dvou sledovaných zemích.

Tento jev jsme zkoumali několika způsoby. Na začátku dotazníku respondenti hodnotili na škále od 1 do 7 (v České republice na škále od 1 do 5), do jaké míry byli během svého dětství vystaveni online zneužívání.

Na Slovensku uvedlo vyšší míru zkušenosti s online zneužíváním 37 % respondentů, v Polsku přibližně jedna třetina. V České republice a Maďarsku se tento podíl pohyboval pouze mezi 9–10 %.

Nejméně zasaženi byli respondenti z České republiky, kde 53 % uvedlo, že během dětství nezažilo žádnou formu online zneužívání. V Maďarsku činil tento podíl 45 %, v Polsku pouze 18 % a na Slovensku jen 10 %. Rozdíly mezi jednotlivými zeměmi Visegrádské čtyřky jsou tedy výrazné.

Obrázek 15: Celková míra zkušeností s online zneužíváním v dětství (%).

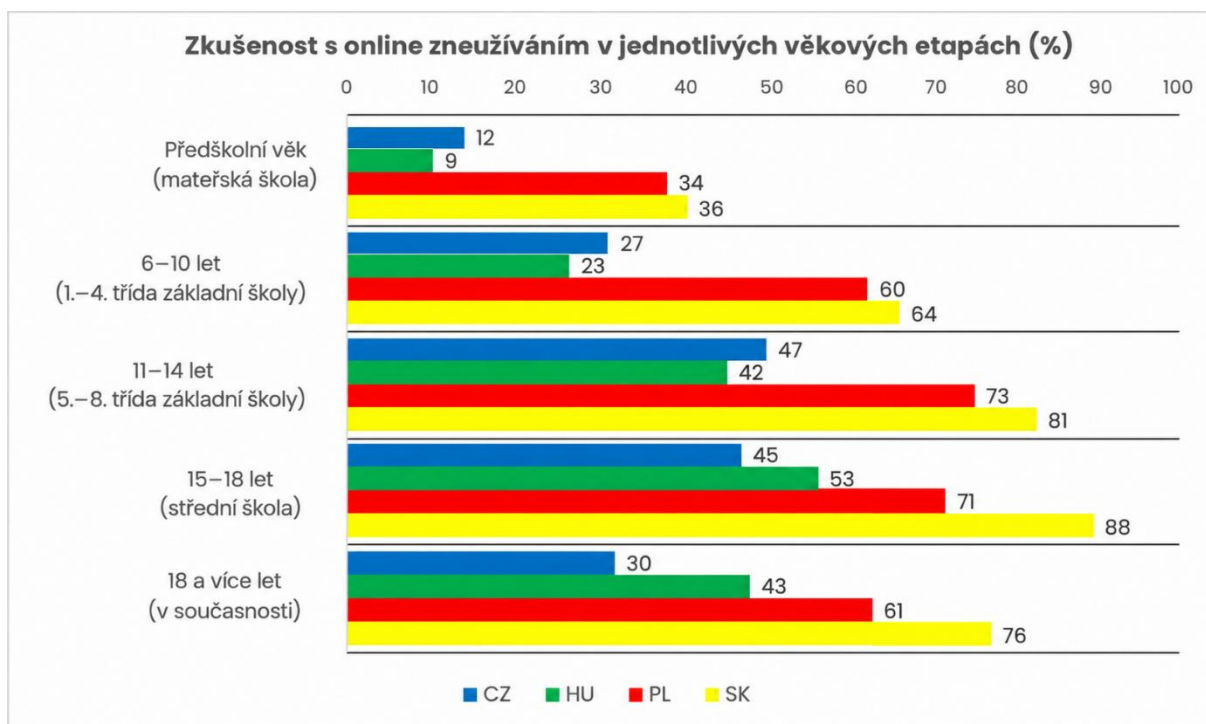
Stejný trend se potvrzuje i při pohledu na jednotlivé věkové skupiny. Bez ohledu na věk je podíl respondentů, kteří se setkali s online zneužíváním, v Polsku zpravidla o 20–25 procentních bodů vyšší než v České republice nebo Maďarsku. Na Slovensku je míra zkušeností s online zneužíváním v raném dětství o 2–4 procentní body vyšší než v Polsku, zatímco ve starších věkových skupinách je rozdíl ještě výraznější a dosahuje 8–17 procentních bodů.

Ve všech sledovaných zemích představuje nejrizikovější období věk 11–18 let, zatímco nejnižší míra zkušeností s online zneužíváním byla zaznamenána u dětí předškolního věku. To je pochopitelné, protože v tomto období děti tráví před obrazovkami méně času a jejich orientace v online prostředí je stále omezená.

Obětí online zneužívání se stává přibližně čtyři pětiny slovenských dospívajících, tři čtvrtiny polských dospívajících a přibližně polovina dospívajících v České republice a Maďarsku. Po dosažení dospělosti se míra zkušeností s online zneužíváním sice snižuje, zcela však nemizí.

Ve všech sledovaných zemích převažují spíše méně závažné formy online zneužívání. V Maďarsku a České republice se nejčastěji vyskytuje trollování a pomluvy, zatímco v Polsku a na Slovensku převažují vylučování z kolektivu a zahanbování, které lze považovat za závažnější formy online zneužívání.

Obrázek 16: Zkušenost s online zneužíváním podle jednotlivých životních etap (%)

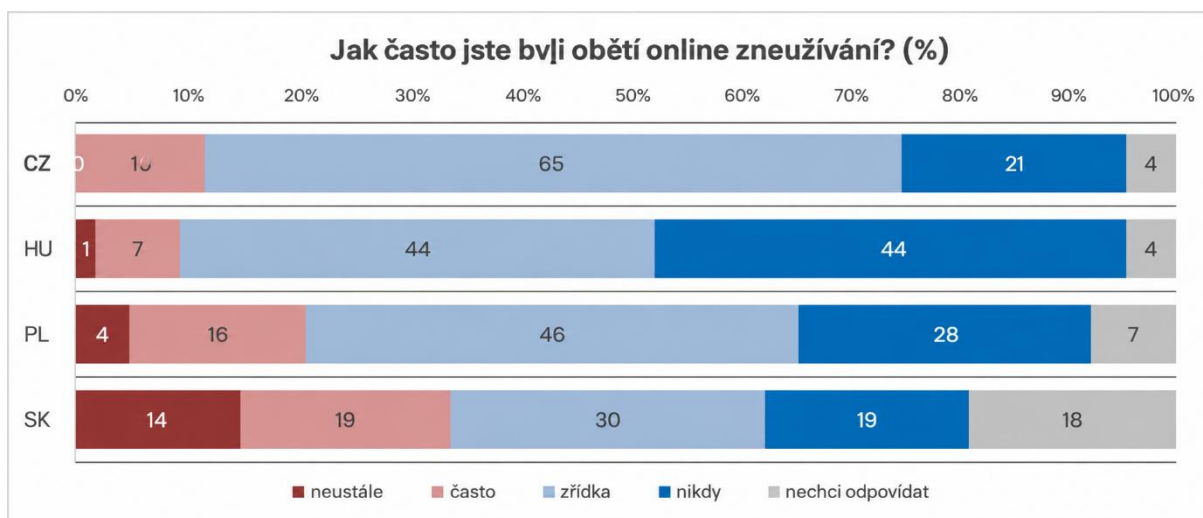
Zkoumali jsme nejen to, zda respondenti byli během dětství vystaveni online zneužívání, ale také jak často k těmto zkušenostem docházelo.

Obecně lze říci, že mladí lidé se s online zneužíváním setkávají spíše zřídka, mezi jednotlivými zeměmi však existují výrazné rozdíly. I v tomto případě se ukazuje, že nejvíce zasaženi jsou respondenti ze Slovenska, zatímco druhá nejméně příznivá situace je v Polsku.

Časté zkušenosti s online zneužíváním uvedla třetina slovenských respondentů a 20 % respondentů z Polska. Naproti tomu v Maďarsku šlo o 8 % a v České republice o 10 % respondentů.

Za pozornost stojí také skutečnost, že 44 % mladých lidí v Maďarsku uvedlo, že se s online zneužíváním nikdy nesetkali, což představuje výrazně vyšší podíl než v ostatních sledovaných zemích.

Obrázek 17: Četnost zkušeností s online zneužíváním (%).

Celkově lze konstatovat, že mladí lidé v zemích Visegrádské čtyřky nejsou online zneužívání vystaveni na každodenní bázi. Přesto však většina z nich během dětství zažila některou z forem online zneužívání, přičemž nejvyšší míra zkušeností byla zaznamenána v období dospívání.

Rozdíly mezi jednotlivými zeměmi jsou výrazné a výsledky zaznamenané na Slovensku a v Polsku jsou znepokojivé.

IV. Postoje k vyhledávání pomoci a institucím poskytujícím pomoc

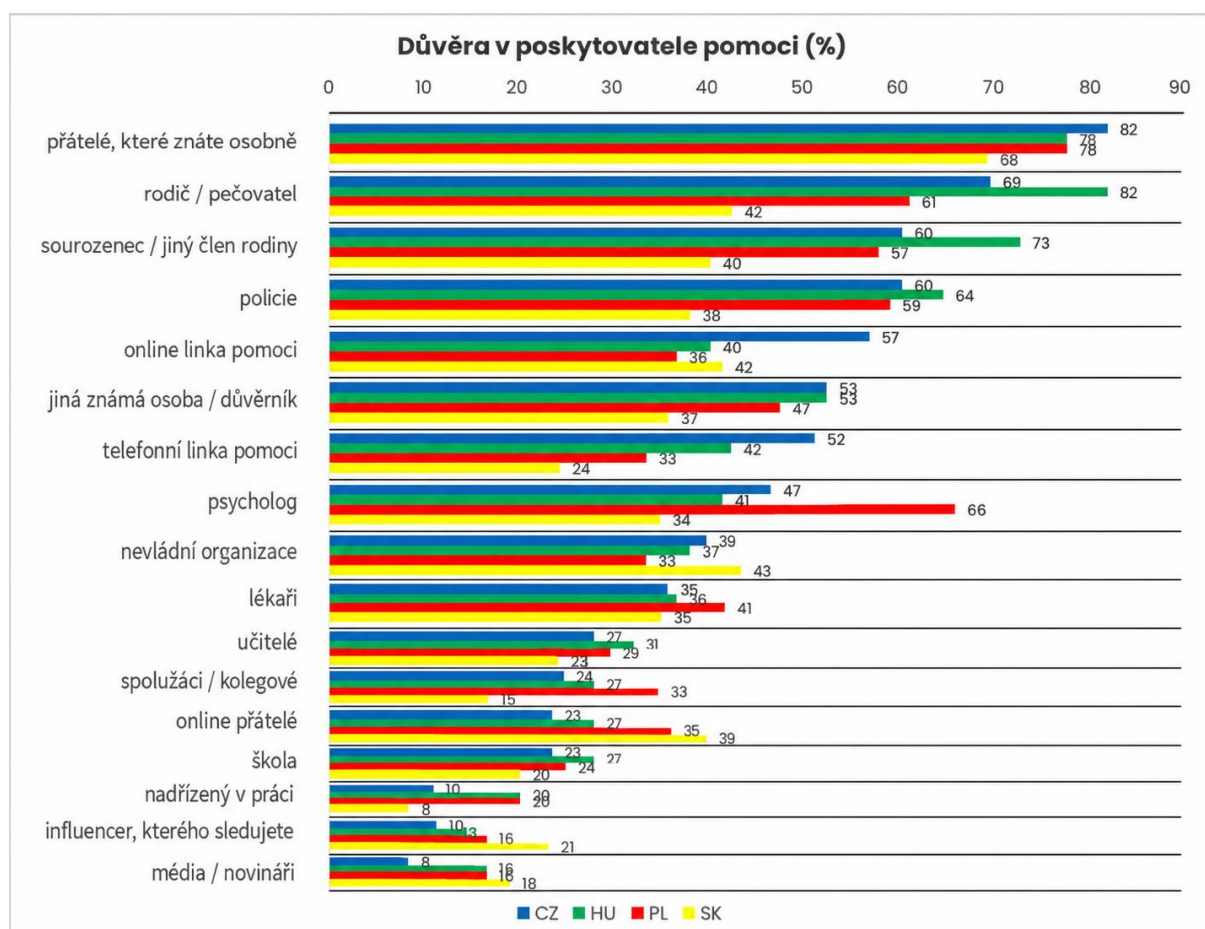
Další důležitou součástí našeho výzkumu byla problematika vyhledávání pomoci a poskytování podpory. V průběhu rozhovorů jsme tomuto tématu věnovali několik minut. Některé otázky byly položeny všem respondentům, zatímco jiné byly určeny pouze těm, kteří měli zkušenost s online zneužíváním.

Klíčovým pojmem v souvislosti s vyhledáváním i poskytováním pomoci je důvěra. Zajímalo nás, kterým potenciálním poskytovatelům pomoci mladí lidé důvěřují

a do jaké míry. Zkoumali jsme důvěru v několik různých aktérů a u každého z nich měli respondenti na výběr ze čtyř možností podle toho, s jakou pravděpodobností by se na danou osobu nebo instituci obrátili o pomoc, pokud by sami zažili online zneužívání nebo byli jeho svědky.

Jednotliví aktéři byli následně seřazeni podle míry důvěry, kterou jim respondenti přisuzovali.

Obrázek 18: Důvěra v osoby a instituce poskytující pomoc (%).

V zemích Visegrádské čtyřky se nejvyšší důvěře při hledání pomoci těší blízcí přátelé, rodiče a další členové rodiny a také policie. To, který z těchto aktérů je považován za nejdůvěryhodnější, se však liší podle jednotlivých zemí.

Nejnižší důvěru v poskytovatele pomoci vykazují respondenti na Slovensku. Ve srovnání s ostatními zeměmi zde mladí lidé méně důvěřují zejména rodičům a policii, zatímco významnější roli hrají přátelé, včetně přátel z online prostředí.

V Maďarsku se mimořádně vysoké důvěře těší rodiče a další členové rodiny. V České republice a Polsku jsou nejdůvěryhodnějšími osobami především přátelé. V Polsku je navíc nadprůměrně vysoká důvěra v psychology a o něco vyšší důvěře se těší také online přátelé. V tomto ohledu Polsko zaostává pouze za Slovenskem, což může souviset s vysokou dobou, kterou polští respondenti tráví v online prostředí.

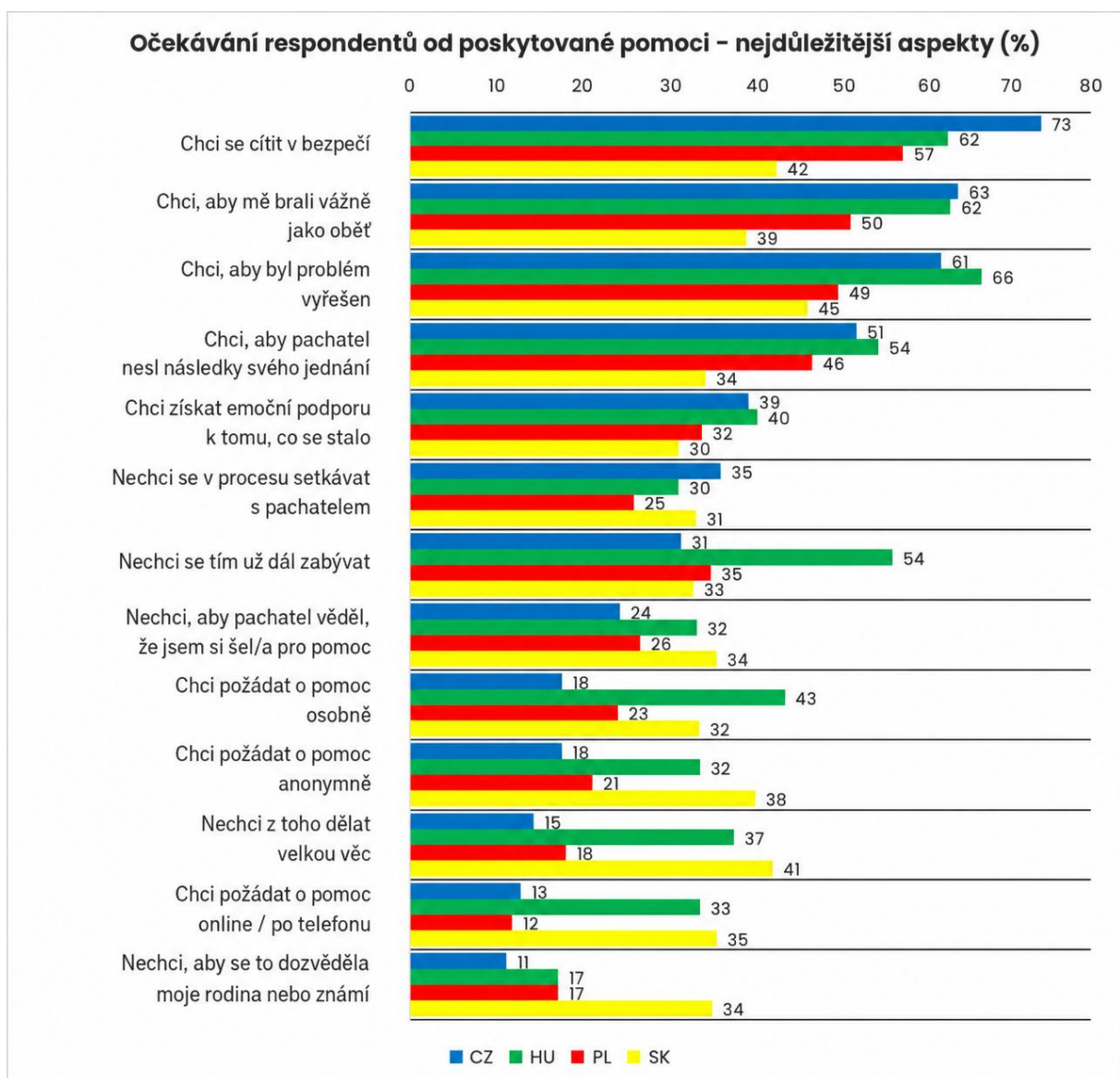
Obecně lze říci, že mladí lidé v regionu příliš nedůvěřují médiím, influencerům ani lidem z pracovního prostředí. Podprůměrné důvěře se těší také školy a učitelé.

Respondentů jsme se rovněž ptali, jakou pomoc by očekávali, pokud by se stali obětí zneužívání. Za nejdůležitější považují především pocit bezpečí, to, aby byli jako oběť bráni vážně, a účinné vyřešení situace. Důležité pro ně rovněž je, aby pachatel nesl za své jednání odpovědnost.

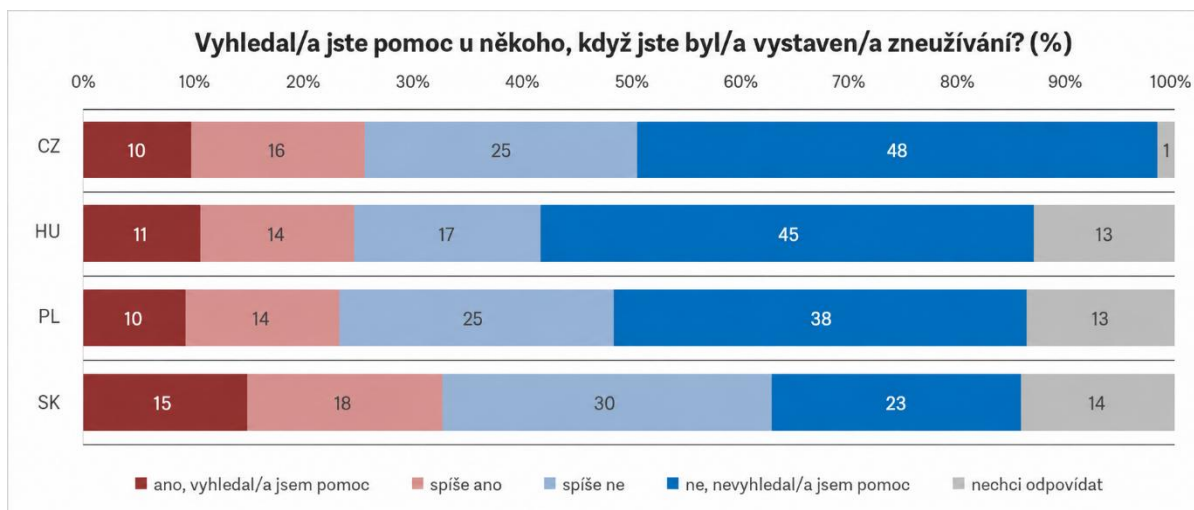
Na Slovensku respondenti přikládají větší význam anonymitě a tomu, aby se kolem celé události nedělal zbytečný rozruch. To logicky souvisí s nižší mírou důvěry v poskytovatele pomoci. Naopak respondenti z České republiky, Polska a Maďarska nepovažují diskrétnost za zvlášť důležitou a nevadí jim, pokud se o incidentu dozví rodina či blízcí nebo pokud přitáhne pozornost okolí.

Výsledky z České republiky, Polska a Maďarska jsou v tomto směru poměrně povzbudivé, protože naznačují, že stud a strach nejsou u obětí nejsilnějšími emocemi. Maďarští respondenti zároveň od poskytovatelů pomoci očekávají o něco více než mladí lidé v ostatních zemích – za důležité označovali větší počet nabízených forem podpory.

Obrázek 19: Očekávání respondentů od poskytované pomoci – nejdůležitější aspekty (%).

Obrázek 20: Podíl respondentů, kteří vyhledali pomoc (%).

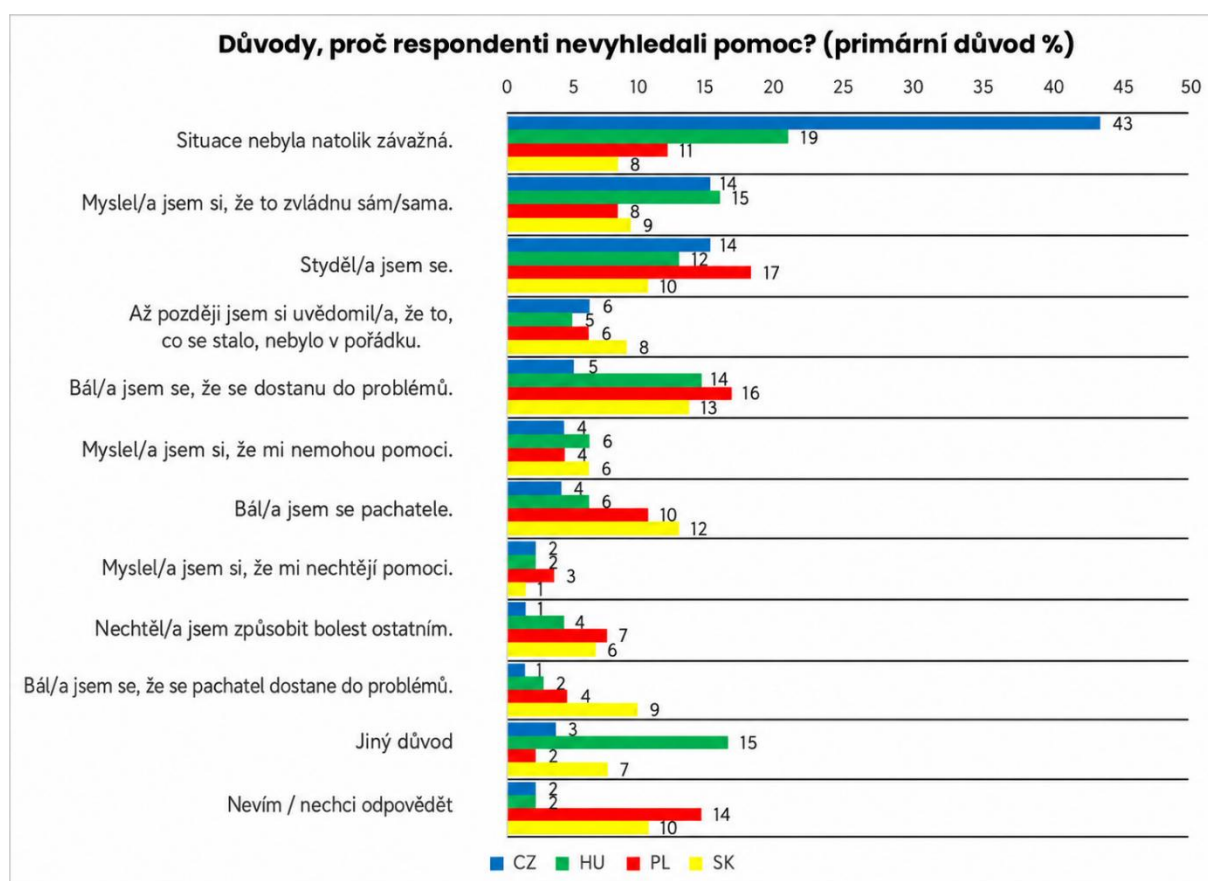
Většina mladých lidí v zemích Visegrádské čtyřky nevyhledala pomoc poté, co se stala obětí online zneužívání. Pomoc vůbec nevyhledalo 48 % respondentů z České republiky, 45 % z Maďarska a 38 % z Polska. Mladí lidé na Slovensku naopak pomoc vyhledávali častěji – přibližně jedna třetina z nich uvedla, že tak učinila. Ve všech zemích V4 přitom pouze 10–15 % respondentů uvedlo, že pomoc vyhledávali vždy, když ji potřebovali.

Respondentů, kteří pomoc nevyhledali, jsme se také ptali na důvody jejich rozhodnutí. Nejčastěji uváděli, že situaci nepovažovali za natolik závažnou, aby vyžadovala pomoc, nebo že se domnívali, že ji zvládnou vyřešit sami. Často se objevovaly také pocity strachu a studu.

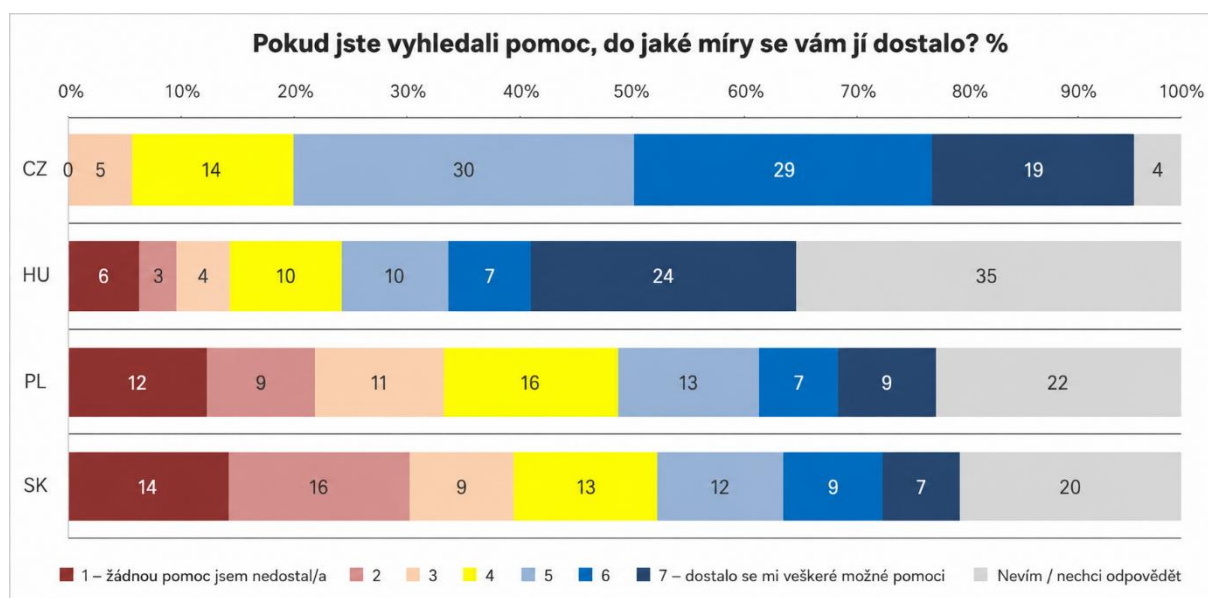
Respondenti z České republiky nejčastěji uváděli, že online zneužívání, které zažili, nebylo natolik závažné, aby kvůli němu vyhledali pomoc. Stejný důvod převažoval také u respondentů z Maďarska. V Polsku byl naopak nejčastějším důvodem stud.

Na Slovensku respondenti nejčastěji uváděli, že se pachatele báli nebo vůči němu pociťovali určitou loajalitu či potřebu jej chránit. To naznačuje, že mezi obětí a pachatelem častěji existoval bližší vztah a určitá forma závislosti.

Obrázek 21: Nejčastější důvody, proč respondenti nevyhledali pomoc (%).

Obrázek 22: Kvalita poskytnuté pomoci (%).

Část respondentů skutečně vyhledala pomoc a mezi jednotlivými zeměmi existují výrazné rozdíly v tom, jak účinnou podporu následně obdrželi. Tyto rozdíly jsou sice

částečně ovlivněny tím, že počet respondentů, kteří pomoc vyhledali, je poměrně malý, samotná velikost vzorku je však nevysvětluje.

Většina respondentů z České republiky byla s poskytnutou pomocí spokojena, stejně jako většina respondentů z Maďarska. Naproti tomu mladí lidé z Polska a zejména ze Slovenska uváděli výrazně méně pozitivní zkušenosti. Častěji měli pocit, že se jim nedostalo odpovídající pomoci nebo že poskytnutá podpora nebyla dostatečná.

V. Shrnutí

Na základě výsledků našeho výzkumu mezi mladými lidmi ve věku 18–25 let žijícími v zemích Visegrádské čtyřky lze konstatovat, že online zneužívání dětí představuje v tomto regionu rozšířený problém. Přibližně polovina respondentů uvedla, že během dětství zažila některou z forem online zneužívání. Přestože ve většině případů šlo o méně časté nebo méně závažné zkušenosti, každý desátý mladý člověk se stal obětí dlouhodobého nebo závažného online zneužívání. Nejrizikovějším obdobím se ukázal věk 11 až 18 let.

Výsledky týkající se vyhledávání pomoci ukazují určitý rozpor. Mladí lidé nejvíce důvěřují rodičům, přátelům a policii, přesto však téměř polovina těch, kteří se stali obětí online zneužívání, pomoc nevyhledala. Nejčastěji proto, že situaci nepovažovali za natolik závažnou, nebo byli přesvědčeni, že ji zvládnou vyřešit vlastními silami.

Celkově výzkum potvrzuje, že online zneužívání dětí není v zemích Visegrádské čtyřky ojedinělým jevem, ale běžnou součástí zkušeností značné části mladých lidí. Zvláště nepříznivé výsledky byly zaznamenány na Slovensku, kde se současně projevila horší úroveň duševního zdraví, vyšší míra zkušeností s online zneužíváním i nedostatečná nebo neuspokojivá podpora poskytovaná obětem.

Znepokojivé jsou také výsledky z Polska, zejména s ohledem na to, že polský výzkumný soubor tvořili mladí lidé ve věku 18–25 let s relativně stabilnějším rodinným

zázemím. Přesto se jejich výsledky v mnoha ohledech více podobaly slovenskému souboru, který zahrnoval nadprůměrný podíl respondentů pocházejících ze sociálně znevýhodněného prostředí.

Přestože se výsledky České republiky a Maďarska v některých oblastech liší – například pokud jde o práh tolerance vůči zneužívání nebo dobu trávenou před obrazovkami – celkový obraz problematiky online zneužívání je v obou zemích velmi podobný.

Další výzkum by se měl zaměřit na politické a identitární souvislosti online zneužívání dětí, zejména na případy zneužívání mezi vrstevníky. Vzhledem k vysoké míře politické polarizace ve společnostech zemí V4 hraje politická socializace významnou roli v životě mladých lidí. Ve vysoce polarizovaných společnostech totiž politické názory často ovlivňují sociální začlenění, vznik subkultur i míru rizika sociálního vyloučení a zneužívání. Empirický výzkum vztahu mezi politickou kulturou a zneužíváním by proto mohl významně přispět k lepšímu porozumění tomuto fenoménu, kterému se předkládaný výzkum vzhledem ke svému zaměření nemohl podrobně věnovat.

Zkušenost ze Slovenska zároveň ukazuje, že by bylo velmi přínosné realizovat rozsáhlý kvantitativní výzkum zaměřený na srovnání vnímání online zneužívání mezi sociálně zranitelnými skupinami a běžnou populací. Zvláštní pozornost by měla být věnována potřebám obětí a jejich zkušenostem s poskytovanou pomocí, protože právě v této oblasti se mezi slovenským a ostatními výzkumnými soubory objevily nejvýraznější rozdíly.

Na výsledky tohoto výzkumu by rovněž bylo vhodné navázat kvalitativním šetřením, které by umožnilo podrobněji zkoumat, jak významné (pop)kulturní události a virální kauzy ovlivňují postoje mladých lidí k problematice zneužívání. Stejně tak by bylo

přínosné analyzovat širší roli zpravodajských médií při vzdělávání a zvyšování povědomí o online zneužívání, případně jejich vliv na procesy radikalizace.

Poděkování za finanční podporu

Institut pro politiku a společnost s vděčností děkuje iniciativě Safe Online za finanční podporu poskytnutou na realizaci tohoto projektu.

Tato publikace vznikla za finanční podpory iniciativy Safe Online. Názory, zjištění, závěry a doporučení uvedené v této publikaci odrážejí stanoviska Institutu pro politiku a společnost a nemusí nutně vyjadřovat názory iniciativy Safe Online.

Safe Online je jedinou globální iniciativou zaměřenou výhradně na zajištění bezpečnosti dětí v digitálním prostředí. Prostřednictvím podpory inovací a spolupráce klíčových partnerů přispívá k budování digitálního světa, který je bezpečný a zároveň nabízí příležitosti pro každé dítě a mladého člověka bez ohledu na to, kde žije.

Více informací naleznete na: <https://safeonline.global/>.

<https://safeonline.global/>

www.unicef.hu

www.hintalovon.hu

www.politikaspolecnost.cz